

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Кафедра початкової та дошкільної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету

Дмитро ГЕРЦЮК

«30» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Освітологія

освітній рівень другий (магістерський)
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 012 «Дошкільна освіта»
освітня програма Дошкільна освіта
факультет педагогічної освіти

2023-2024 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Освітологія» для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта

Розробник: доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти Мачинська Н.І.

Робочу програму ухвалено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти

Протокол від “_29_” серпня 2023 р., №_1_

Завідувач кафедри Наталія Мачинська

Робочу програму погоджено Навчально-методичною комісією факультету педагогічної освіти

Протокол від « 30 » серпня 2023 р., № 1

Голова НМК

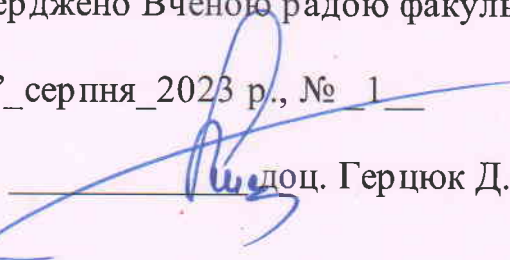

Любов НОС

Робочу програму затверджено Вченою радою факультету педагогічної освіти

Протокол від “_30_” серпня 2023 р., №_1_

Голова Вченої ради

 доц. Герцюк Д.Д.

© Мачинська Н.І., 2023 рік

© Мачинська Н.І., 2023 рік

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Вибіркова	
	012 «Дошкільна освіта»		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90 (2 год. – залік)		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 4,5.	Освітній рівень – другий (магістерський)	Лекції	
		12 год	6 год
		Практичні, семінарські	
		12 год	4 год
		Лабораторні —	
		Самостійна робота	
		66 год	80 год
		Вид контролю: <i>2-й семестр – залік</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою та завданнями вивчення навчальної дисципліни «Освітологія» є:

- отримання знань про сучасну сферу освіти як об'єкт наукового дослідження;
- опанування знаннями про значення філософії освіти та педагогіки для становлення та розвитку освітології;
- оволодіння знаннями про становлення та етапи розвитку освітології в Україні та за кордоном;
- оволодіння знаннями про об'єкт, предмет, завдання та предметне поле освітології як наукового напрямку інтегрованого дослідження сфери освіти;
- оволодіння системою знань про сферу освіти у різних площинах, вимірах, співвідношеннях та взаємозв'язках з метою усвідомлення закономірностей і тенденцій її розвитку;
- опанування знаннями про джерела розвитку освітніх систем;
- поглиблення знань про напрями освітологічних досліджень;
- формування знань про сферу освіти як соціальний інститут, специфічний сегмент правового та економічного простору, соціокультурну технологію;
- поглиблення знань про складові освітологічної підготовки;
- формування наукового світогляду та методологічної культури щодо цілісного сприйняття сфери освіти;
- розвиток інтелекту, творчих якостей, здатності до науково-дослідницької та інноваційної діяльності в сфері освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни магістр повинен

знати:

- основні категорії, поняття та терміни, які відображають науковий тезаурус дослідження сучасної сфери освіти;
- систему знань щодо розуміння сфери освіти як об'єкту наукового дослідження;
- характеристики освітологічної підготовки;
- розуміти поняття освіти як соціального інституту, специфічного сегменту правового простору та як економічної категорії;
- різні підходи до визначення конкурентоспроможності освітніх систем;
- формувати власний стиль наукової, професійно-педагогічної та управлінської діяльності, професійного спілкування;
- розвивати уміння й навички навчання упродовж життя;
- розширити свій науковий світогляд та підвищити рівень методологічної культури.

вміти:

- опрацьовувати наукові джерела з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (конспект, тези, план, таблиця, схема, висновки тощо), з визначенням особистого ставлення до змісту роботи (за бажанням).
- доповнювати список рекомендованих джерел самостійно підібраними до кожної теми науковими працями, які відображають напрями його наукових уподобань.

- порівнювати виклад (або зміст) матеріалу з певного питання в різних джерелах.
- формувати й висловлювати своє міркування щодо питань проблемного характеру відповідно до кожної теми, що сприяє усвідомленню актуальних проблем вищої освіти й пошуку засобів їх вирішення, загостренню уваги на суперечностях, які виникають відповідно до конкретних умов педагогічного процесу та життєвих ситуацій.
- виконувати завдання на розвиток рефлексивних умінь, аналіз і самооцінку власної професійно-педагогічної діяльності, професійно- значущих рис своєї особистості.

Комунікація:

Зрозуміле і недвозначне донесення власних спостережень, узагальнень та висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

Автономія і відповідальність:

Здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти.

Історія виникнення й розвитку науки про освіту. Генеза поняття «освіта». Едукологія як первинна наука пізнання сфери освіти. Концепція освітології В. В. Огнев'юка. Сутність, об'єкт, предмет і завдання освітології. Синергетичний підхід до вивчення освітології. Міждисциплінарний характер освітологічних досліджень

Тема 2. Освіта як об'єкт наукового дослідження.

Сучасні контексти поняття «освіта». Сфера освіти як об'єкт наукового дослідження. Поняття «відкритої освіти» та «освіти як відкритої системи». Освіта як синергетична система. Домінанти розвитку сучасної освіти. Етапи розвитку освітології як науки. Цивілізаційний підхід до тлумачення сутності освіти. Людина розумна – «Homo edukatus»

Тема 3. Складові освітологічної підготовки.

Методологічні основи освітології за Б. Гершунським (цінність, системність, процес, результат). Розвиток особистості як проблема освітології. Суспільна

функція інтелігенції. Особистісні якості як складова професійного інструментарію. Професійна компетентність фахівця дошкільної освіти. Неперервна освіта як чинник професійного розвитку

Тема 4. Освіта як соціальний інститут та специфічний сегмент правового та економічного простору.

Поняття асоціації та суспільного інституту. Сутність освіти як соціального інституту. Соціальний і культурний аспекти освіти. Соціальні функції освіти (організаційна, регулятивна, інституціональна, міжнародно-комунікативна). Соціологічні концепції освіти. Освітні реформи та їх соціальне значення. Соціологія освіти, її завдання. Освіта в міжнародному правовому й економічному просторі.

Тема 5. Конкурентоспроможність освітніх систем.

Рейтинг України за якістю й доступністю освіти (Шанхайський рейтинг – ARWU; QS World University Rankings). Вибір іноземними студентами українських ЗВО (мовне питання і нострифікація диплома). Проблема корупції у ЗВО.. Проблеми міжнародної інтеграції освіти України (відсутність економічної автономії ЗВО, надлишкова кількість спеціальностей, розрив між сферою освіти і ринком праці, другорядність університетської науки в системі державних пріоритетів). Науковий парк.

Тема 6. Інноваційний розвиток освітніх систем

Поняття «новація», «інновація», «інноваційний розвиток». Критерії визначення інноваційності. Передумови розвитку інноваційної генерації. Інноваційна політика в освіті.

Контроль знань за модулем 1.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви модулів, змістових модулів і тем	Усього годин	Кількість годин денна форма у тому числі					
			лекції	практичні заняття	лабор.	інд.	самост. робота	
1	2	3	4	5	6	7	8	
Модуль 1. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти								
1.	Тема 1. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти	4	2	2				10
2.	Тема 2. Освіта як об'єкт наукового дослідження.	4	2	2				10

3.	Тема 3. Складові освітологічної підготовки.	4	2	2			12	
4.	Тема 4. Освіта як соціальний інститут та специфічний сегмент правового та економічного простору.	4	2	2			12	
5.	Тема 5. Конкурентноспроможність освітніх систем.	4	2	2			10	
6.	Тема 6. Інноваційний розвиток освітніх систем	4	2	2			12	
	Усього годин							24

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Сучасна сфера освіти як об'єкт наукового дослідження.	2
2.	Тема 2. Сфера освіти як синергетична система.	2
3.	Тема 3. Джерела розвитку освітніх систем.	2
4.	Тема 4. Освітологія – витоки наукового напрямку	2
5.	Тема 5. Освіта в системі соціальних інститутів.	2
6.	Тема 6. Концепція лідерства в забезпеченні ефективності розвитку освітніх систем.	2
	Усього годин	12

6. Теми практичних занять

Практичні заняття не передбачені навчальним планом.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. Самостійна робота

Самостійна робота передбачає опрацювання тем і питань (зокрема публікації у фахових, періодичних виданнях, інтернет-джерела), необхідних для засвоєння навчальної дисципліни.

9. Методи та форми навчання

Викладання навчальної дисципліни «Освітологія» здійснюється у формі лекцій, семінарських занять, самостійної роботи.

Дисципліна «Освітологія» складається з одного модуля, що включає змістовий модуль: 6 тем, 24 навчальні години, з яких 12 годин лекційних занять,

12 годин практичні заняття та години навчального часу, передбачено для самостійного опанування навчального матеріалу.

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку впродовж вивчення курсу.

Лекційні заняття є формою аудиторного заняття, де на проблемному рівні забезпечується доведення викладачем навчальної інформації шляхом викладу загальних і особливих положень теми. Лекції є основним джерелом знань. Вони охоплюють основний теоретичний матеріал найважливіших тем навчального курсу. Метою лекції є висвітлення лектором проблем теоретико-методологічного характеру, визначення основних категорій, аналіз важливих аспектів аналізованих проблем з метою формування у магістрів комплексу знань, вмінь і навичок у сфері виховання та навчання здобувачів освіти на різних рівнях.. Необхідною умовою для досягнення означеної мети є перманентне ознайомлення з новітньою науковою та навчальною літературою. Практичне (семінарське) заняття є формою навчального заняття, під час якого викладач організує детальний розгляд окремих теоретичних положень та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання магістрами завдань. Контроль теоретичних знань магістрів забезпечується шляхом обговорення попередньо визначених питань. Практичне заняття сприяє формуванню вміння вирішувати конкретні практичні завдання. Самостійна робота є основним засобом опанування студентами навчального матеріалу у позааудиторний час, що передбачає опрацювання конспекту лекцій та самостійне освоєння навчального матеріалу за окремими темами, опрацювання нормативно-правових актів та програм за темою заняття, а також рекомендованої наукової та навчальної літератури, підготовка до заліку.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни: підручники, навчальні, навчально-методичні посібники та матеріали, конспект лекцій викладача, методичні рекомендації тощо.

Консультації є формою аудиторного або індивідуального заняття, що сприяє глибшому та повнішому засвоєнню тем навчальної дисципліни.

Методи навчання: поєднання традиційних та інтерактивних методів навчання з використанням інноваційних технологій; словесні методи: лекція (проблемна, лекція з розгляду конкретних ситуацій, лекція-консультація, круглий стіл тощо); пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, бесіда, семінар, диспут, дискусія; наочні методи: спостереження, демонстрація; практичні методи: обробка довідкової інформації, тезування, рецензування, аналіз подій, самостійна робота (робота із друкованими та електронними інформаційними ресурсами, виконання завдань: конспектування, анутовання, написання наукових тез); відеометод: дистанційні, мультимедійні.

Види роботи здобувачів: виступ-презентації.

11. Методи контролю

Оцінка якості засвоєння навчальної програми включає поточний контроль успішності, модульний контроль та складання заліку.

Для поточного контролю засвоєння магістрантами навчального матеріалу передбачається проведення семінарських занять, перелік яких наводиться в робочій навчальній програмі.

Для модульного контролю засвоєння студентами навчального матеріалу передбачається контроль знань, порядок проведення та зміст якого наводяться в робочій навчальній програмі.

Для організації самостійної роботи студентів передбачається написання рефератів та доповідей, а також складання конспектів занять, виготовлення наочного матеріалу.

12. Розподіл балів

Поточне тестування	Залік	Сума
Змістовий модуль 6 сем., пр, ср по 10 балів (включаючи і завдання для самостійної роботи)		
60	40	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81-89	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		

Зарахування результатів навчання, здобутих в неформальній і інформальній освіті

Результати навчання, здобуті у неформальній та інформальній освіті з Освітології, зараховуються відповідно до Порядку визнання у Львівському національному університеті імені Івана Франка результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті. Оцінюються результати відповідною кількістю балів, яку визначено для конкретної теми чи змістового модуля цієї програми.

13. Методичне забезпечення

1. Програма з курсу «Освітологія».
2. Конспекти лекцій.
3. Підручники та їх електронні форми (зазначені у списку літератури).
4. Навчальні посібники (зазначені у списку літератури).
5. Мультимедійні презентації до лекцій, відеоматеріали, електронні ресурси Інтернет мережі.

14. Рекомендована література

Основна література:

1. Актуальні проблеми педагогічної освіти: соціокультурний вимір : колективна монографія /Олійник М., Мачинська Н., Войтович А. та ін., за ред. Н. Мачинської. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 352 с.
2. Андрущенко В. Державно-громадський характер управління освітою. Вища освіта України. 2011. № 3. 128 с.
3. Ареф'єва О., Харчук Т. Управління розвитком людського капіталу в системі вищої освіти: монографія. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. 207 с.
4. Вступ до освітології : навч. посібник / Упорядники: В. Огнев'юк, С.Сисоєва. К. : ВП «Едельвейс», 2017. 382 с.
5. Гончаренко С. Освіта. Енциклопедія освіти /голов. ред. В. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
6. Кремень В. Освіта в структурі цивілізаційних змін. Освіта. 2010. № 47–48 (5430-5431). С. 4.
- 7.Лідерство та інклюзивна освіта: навч.-метод. посіб. / Єфімова С., Королюк С.; за заг. ред. А.Колупаєвої. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2012. 164 с.
- 8.Мачинська Н. Моделі педагогічної освіти фахівців у контексті модернізації системи підвищення кваліфікації. Науково-методичні засади модернізації системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників в інформаційному суспільстві: колективна монографія/ за заг. ред. професора В.Сергієнка. К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2021. С. 46-56
9. Освітологія: хрестоматія: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі : В. Огнев'юк, С.Сисоєва. К.: ВП «Едельвейс», 2013. 744 с.
10. Освітологія: підготовка експертів у галузі освіти: навч.-метод. посіб. / За ред. В.Огнев'юка. Київ: ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2015. 464 с.
11. Освітологія: фахова підготовка: навчально-методичний посібник / за ред. В.Огнев'юка. Київ: ВП «Едельвейс», 2014. 612 с.
- 12.Сисоєва С. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: монографія. Хмельницький: ХГПА, 2008. 324 с. С.16 – 26.

Додаткова література:

- 1.Бех І. Освітньо-виховний процес як соціокультурне явище. Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: зб. наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.-

- практ. конф. «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти». К.: Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. 152 с.
2. Зуєв В., Зуєв В. Криза освіти: український контекст. Вища освіта України. 2010. № 2. С.
3. Коваленко О. Щоб інтелектуальний ресурс став. Освіта України. 2010. № 3. С.2.
4. Колодій І. Державна освітня політика. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 356 с.
5. Педагогічна антропологія /укладачі Н. Мачинська, С. Кость. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2021. 198 с.
6. Програма економічних реформ на 2010 – 2014 роки за напрямом «Реформа освіти», 2 червня 2010 р. [Електронний ресурс]. 2010. URL: <http://www.president.gov.ua/content/ker-program.html>.
7. Прокопенко Л. Державна освітня політика: поняття та сутність. Аспекти публічного управління. 2023. № 11(1). С. 64-71. <https://doi.org/10.15421/152309>
8. Професійна педагогічна освіта в акмеологічному вимірі: рефлексія освітніх трендів і стандартів забезпечення якості : монографія / за. ред. Н. Мачинської. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 178 с.
9. Робуль О. Синергетика як інноваційна методологія педагогічної освіти. Філософія освіти. 2006. № 1 (3). С. 35 –36.